

LLIBERTAT. CATALUNYA SERÀ DEL POBLE O NO SERÀ

Frase magnífica. Unes paraules semblants s'atribueixen al bisbe doctor Torras i Bages quan profetitzà, sembla, que Catalunya seria cristiana o no seria. La frase podia ésser errònia, però ja aleshores era bonica, i avui continua essent-ho, com ho prova el fet que els nostres filòsofs de carrer la plagiïn amb més o menys encert. De tota manera, convinguem que això d'una Catalunya que només pot ésser del poble per a ésser Catalunya no vol dir res.

Si entenem per poble el conjunt de persones del país català, la suma de nacionalitats que integren la base humana de la nació catalana en tota la seva varietat social, històrica, ètnica i psíquica, no hem dit més que una tautologia que no afegeix res al coneixement del problema. Si s'equipara el poble al proletariat, aleshores la proposició és tan errònia, encara que per motius distints, com la del senyor bisbe. Una nació és alguna cosa més que cap de les seves parts components.

En un esforç que mantinc fa mesos per reduir a la veritat la retòrica que ens assetja pertot arreu, voldria reformular l'eslògan electorer que encapçala aquestes ratlles perquè signifiqui quelcom que permeti de descriure un problema capaç de solució. Em sembla que el que es pot dir amb encert és que la Catalunya del demà no serà viable en un règim de llibertat si els grups socials que la integren, i molt especialment els treballadors manuals immigrants, no hi troben un benestar material i espiritual

suficient. Però, ull viu!, no es tracta pas, com sembla que alguns indiquen, d'oferir una Catalunya marxista a uns immigrants que altrament —diu la part interessada— esquinçarien les cartes. Si això s'esdevenia, Catalunya deixaria d'ésser Catalunya, perquè exclouria uns sectors tan catalans com els altres. Si tant m'empenyen, *hic et nunc*, més catalans que els altres. Identificant, gairebé per vies racials, una ideologia —la marxista— amb un grup ètnic determinat i obligant els altres a adoptar aquest camí no tant per convicció com perquè altrament Catalunya «no serà» o, en altres mots, perquè els immigrants aconseguiran que Catalunya no sigui viable, no fem sinó violentar el curs de la història, violant les essències nacionals, per vies distintes però tan abusives com les del franquisme. No és pas que els catalans no puguin ésser marxistes si així ho desitgen. El que no tindria sentit és que per a salvar Catalunya calgués ésser necessàriament marxista. Per sort, no sembla que sigui aquest el rumb que segueixen els immigrants, tot i les recomanacions dels ideòlegs, curiosament catalans vells i lerrouxistes sense saber-ho.

La cosa important no és pas crear un enfrontament violent i revolucionari i més tard cercar un vencedor (que mai no se sap segur qui serà, sobretot si situem el problema en el context espanyol). El que importa és que tots, autòctons i immigrants, estiguem en igualtat de condicions. Ningú no ha d'ésser un privilegiat o un element humà parcial en relació amb Catalunya que prevalgui sobre el tot per un camí que no sigui el de la sedimentació històrica voluntària.

Són molts els motius i raonaments que permeten d'advocar per una homogeneïtzació cultural de tots els catalans residents a Catalunya. Però no hi hem de furgar massa. Cerquem criteris simples: davant de tots el criteri igualitari. Els catalans d'origen hem après, de grat o per força, la llengua, la història i la cultura dels immigrants. O, si ho preferiu, dels opressors en el lloc d'origen dels

nostres immigrants. Em sembla que no és pas demanar gaire que aquests aprenguin ara la llengua, la cultura i la història de Catalunya. D'aquesta manera, ningú no renuncia a res. Tots hi aprenem més. Els uns i els altres serem més savis i la nova Catalunya emergirà aviat.

La manera de fer les coses en la pràctica s'ha de basar sempre en el respecte a l'opinió de tothom i en el grau màxim possible d'igualtat.

En matèria cultural, cal que els immigrants facin un esforç per comprendre i parlar la nostra llengua i per conèixer i apreciar la nostra història i la nostra terra. No hi ha cap altre camí. D'altra banda, no faran sinó allò que hem fet nosaltres aprenent llur llengua i estudiant llur cultura. Nosaltres respectarem llur herència cultural, que coneixem, i ells faran el mateix amb la nostra. A partir d'aquí, Déu dirà. No serà la primera vegada que Catalunya ha estat un gresol d'ètnies i cultures. Resta ben clar, en tot cas, que no es demana res que nosaltres no hàgim donat.

Si passem de la cultura a l'aspecte polític, el criteri d'igualtat no admet discussió. Tots hem d'ésser iguals. Davant la llei i davant el vot. No cal dir que la llibertat sindical s'ha de produir i que l'economia mixta ha d'ésser permesa. Però, d'entrada, aquí no hi ha cap problema.

En l'aspecte econòmic, la igualtat és l'objectiu a assolir sempre que no posem en perill ni la llibertat ni el benestar de tots. Al capdavall, la tipologia de les fórmules viables és coneguda i limitada. Països molt desiguals i poc lliures com els EUA. Països molt desiguals i poc lliures com Rússia. Països molt iguals amb poca llibertat com la Xina. Països amb molta igualtat i molta llibertat com Anglaterra i Suècia. Aquests dos són els models a què un hom tendeix. Però entre l'un i l'altre hi ha una gran diferència: Suècia és rica i la Gran Bretanya no. I tant la llibertat com la igualtat tenen un gust molt distint si es produeixen al nivell de 6.000 dòlars EUA *per capita*, com a Suècia, o al de 3.000 com a Anglaterra.

Ésser iguals menjant tothom filet és molt diferent d'ésser iguals menjant tothom ceba. Aleshores, com que res no impedeix a priori una igualtat «de luxe» per a nosaltres, val la pena d'intentar-la. I aquest intent passa per l'economia de mercat —modificada— i la iniciativa privada. Abans d'entrar en utopies dogmàtiques assegurem el que tenim. Continuem treballant, que, si cal, un dia ja arribarà el comunisme i el que sigui. De moment ampliem les àrees d'igualtat sense destruir ni la llibertat ni el nivell de vida: 1, ensenyament gratuït a tots els nivells per a tothom; 2, igualtat de drets per a la dona; 3, assistència mèdica gratuïta general i ajuda racional als minusvàlids i als deficients mentals; 4, pensions decents i protegides contra la inflació per als vells i els jubilats; 5, assegurança adequada i permanent per a tots els qui sincerament busquin feina i no en trobin. Aquestes i les abans esmentades són totes àrees d'igualtat cultural, política i econòmica que a la nostra terra resten per conquerir i que hem d'assolir, perquè contribueixen a la major llibertat de tots plegats, aporten envers un nivell de vida més alt i són alhora els passos principals que es poden avançar en direcció a la justícia social.

Si obtenim això que exposem aquí, donem als immigrants i als altres els nivells de benestar a què abans em referia perquè Catalunya resulti acceptable, si més no d'entrada. És un programa possible d'igualació gradual i, per tant, de justícia i progrés que tots ells entendran. El poble, els immigrants i tots plegats. És, particularment, un programa amb resultats tangibles a curt termini. En un clima de llibertat, sense desmantellar res, assegurant el que ja tenim. I així Catalunya serà possible durant uns quants anys almenys. I en aquest espai de temps i amb aquesta política Catalunya esdevindrà, més que ara, la Catalunya d'uns i altres. Després, ja ho veurem.

24 novembre 1976